

# Rudá armáda a osvobození: Nejde zdaleka jen o maršála Koněva, ale o primitivní pokus přepisovat dějiny

Jaroslav Šajtar 9. září 2019 • 14:20



foto: ČTK



[Fotogalerie 13 fotografií](#)

Třebaže druhá světová válka skončila v Evropě před 74 lety, nynější nechutné tahanice o sochu velitele 1. ukrajinského frontu maršála Ivana Stěpanoviče Koněva v Praze svědčí o smutném faktu, že bohužel ani po takové době neustává to, co jsme si za minulého režimu zvykli označovat zprofanovaným výrazem „ideologický boj“. Je přirozeně svatým právem každého chápat operace Rudé armády na našem území v letech 1944 až 1945 buď jako osvobození, nebo akt, jenž posílil roli komunistů a nepřímo jim umožnil volební vítězství v šestačtyřicátém roce a převzetí moci o dva roky později. Je však nesporné, že

**vyhnala německé okupanty z naší vlasti, přičemž jim způsobila velmi citelné ztráty, a přinesla svobodu mnoha vězňům nacistického režimu.**

Každý, kdo má alespoň elementární znalosti vojenské historie a není zaslepen ideologickou předpojatostí, ví, že podíl jednotlivých armád na osvobozování Československa (samozřejmě to platí o jakékoli jiné zemi) určují základní faktory, a to početní stavy a výzbroj proti sobě stojících vojsk, intenzita odporu nepřítele a trvání vojenských operací, jakož i vlastní a protivníkovy ztráty. Pokusím se tedy v současné, zjitřené atmosféře našim čtenářům tyto ukazatele, vycházející z oficiálních údajů, přiblížit.

## **Cesta k vítězství nebyla procházkou růžovým sadem**

Rudá armáda bojovala na československém území 235 dní – od 20. září 1944 do 11. května 1945. Jako první svazky vstoupila na naše teritorium 242. horská střelecká a 129. gardová střelecká divize 4. ukrajinského frontu. Svou osvobozenickou misi zahájila na podzim 1944 těžkými boji v Karpatech a vítězně ji ukončila na jaře 1945 v Praze. Za tu dobu postoupila do hloubky 800 kilometrů. Postupně na karpatsko-pražském směru uskutečnila šest operací, o jejichž rozsahu informujeme blíže v přiložené tabulce. Nutno poznamenat, že v sovětské, ruské a československé odborné literatuře se údaje zejména o počtech nasazených sil a prostředků někdy dost liší. V některých ruských publikacích lze pozorovat snahu snižovat počty a ztráty československých, polských a rumunských vojsk, a naopak nafukovat německé síly a ztráty.



Viliam Buchert 5. září 2019 • 16:37

## **Poláci mají skvělá válečná muzea a velebí svůj odboj, Češi se hádají o sochu maršála ...**

Na těchto operacích se ve vzájemné součinnosti podílely tři operační svazy – 1., 2. a 4. ukrajinský front. Ofenzívu Rudé armády můžeme pro přehlednost rozdělit do tří etap. První zahrnovala dvě na sebe navazující útočné operace – východokarpatskou a východoslovenskou –, druhá je spjata se třemi vzájemně spojenými operacemi 2. a 4. ukrajinského frontu – západokarpatskou, moravskoostravskou a bratislavsko-brněnskou – a závěrečnou, třetí, tvoří nejrozsáhlejší ze všech – pražská –, uskutečněná společným úsilím 1., 2. a 4. ukrajinského frontu. Obzvláště krvavé a těžké boje

probíhaly v Karpatech a ve slovenských horách. Němci urputně bránili mimo jiné také Moravskou Ostravu.

Osmiměsíční boje za osvobození Československa (někteří publicisté je dnes zaměňují slovem „dobytí“ či „okupace“, nicméně Československo bylo řádným a uznávaným členem protifašistické koalice a Sovětský svaz předním státem Velké trojky, takže takové tvrzení postrádá sebemenší špetku logiky a historické opodstatněnosti) si vyžádaly citelné oběti. Podle prvních poválečných šetření bylo na československém území zjištěno 97 325 zahynulých rudoarmějců. Později jejich počet kolísal mezi 138 000, 140 000 až 144 000. Oficiální historicko-statistická studie Bez razítka „Přísně tajné“, vydaná v Moskvě roku 1993, vyčíslila celkové ztráty sovětských ozbrojených sil při osvobozování Československa na 551 432 osob, což představovalo 14,18 % jejich ztrát při dobývání a osvobozování devíti evropských a dvou asijských zemí. Z toho trvalé ztráty (mrtví, nezvěstní, zajatí aj.) činily 139 918 osob, z nichž 122 392 padly, zemřely na zranění a nemoci, a zdravotnické 411 514 včetně 346 044 raněných, postižených kontuzí a omrzlých. Abychom si učinili představu o velikosti těchto obětí, připomeňme, že bojové ztráty americké armády, včetně armádního letectva (USAAF), na evropském válčišti za druhé světové války dosáhly celkem 586 628 osob, z toho 135 576 mrtvých.

## Vyvracení neuvěřitelně slabomyslných tvrzení

V souvislosti s ruskou anexí Krymu a podporou proruských separatistů na jihovýchodní Ukrajině došlo k prudkému zhoršení vztahů mezi Ruskou federací a Západem, což se promítlo do rétoriky leckdy překonávající nejhorší výlevy období studené války. V primitivní snaze zmenšit podíl Rusů na osvobozování evropských zemí a vítězství ve druhé světové válce se objevila neuvěřitelně slabomyslná tvrzení, že například Osvětim a Jugoslávii osvobodili Ukrajinci, protože tam bojovaly ukrajinské fronty!



JAROSLAV ŠAJTAR 28. srpna 2019 • 10:57

## 80 let od začátku 2. světové války: Německého útoku na Polsko se zúčastnilo také Slovensko

Kupodivu zatím nikdo se však neobtěžoval jmenovat vysoce postavené důstojníky Rudé armády velící při osvobozování Československa, kteří prokazatelně byli ukrajinské národnosti. Stačí jmenovat maršála Rodiona Jakovleviče Malinovského, oděského rodáka a velitele 2. ukrajinského frontu, jehož vojska se ovšem na jižní Moravě netěšila právě nejlepší pověsti, neboť je doplňovali propuštěnými trestanci, dále Pavla Semjonoviče Rybalka, velitele 3. gardové tankové armády, jež se vyznamenala při osvobozování Prahy, Dmitrije Daniloviče Leljušenka, velitele 4. gardové tankové armády, která 9. května 1945 rovněž vjela do „matičky stověžaté“ (obrněnce obou tankových armád rozjásaní lidé zasypávali šeríky; uvítání bylo natolik spontánní, že Sověti dobové snímky po srpnové okupaci roku 1968 vydávali za současné!), Kirilla Semjonoviče Moskalenka, velitele 38. armády, v jejichž řadách sváděl urputné boje na Dukle 1. československý armádní sbor, a velitele 1. gardové armády Andreje Antonoviče Grečka, jenž však z našeho pohledu později sehrál negativní úlohu coby ministr obrany SSSR v osudovém srpnu 1968. Pro úplnost dodejme, že ukrajinské národnosti byl i generálmajor Sergej Kuzmič Buňačenko, velitel 1. pěší divize Ozbroyených sil Výboru pro osvobození národů Ruska (VS KONR), známějších pod označením vlasovci. (Důležitá jazyková poznámka: Vzhledem k tomu, že jména všech výše zmíněných ukrajinských velitelů jsou ve veškeré odborné, populárně-naučné a beletristické literatuře i v novinových článcích uváděna v ruské transkripci, pro srozumitelnost ji zachováváme.)

### **Jaké byly síly a prostředky podílející se na obou stranách na operacích Rudé armády při osvobozování Československa?\***

Divize - Osoby - Děla a minomety - Tanky a samohybná děla - Bojové letouny - Vyřazené nepřátelské divize\*\*

Východokarpatská (8. 9.–28. 10. 1944)

34,5/19 divizí - 363 100+14 900 čs. vojáků /300 000 vojáků - 5140/3250 děl a minometů - 322/100 tanků a samohybných děl - 1165/450 bojových letounů - 5/1 vyřazených nepřátelských divizí

Východoslovenská (7. 11.–31. 12. 1944)

52/29,5 divizí - 11,5/4 vyřazených nepřátelských divizí

Západokarpatská (12. 1.–18. 2. 1945)

73,5/36,5 divizí - 482 200+99 300 rumunských+11 500 čs. vojáků /544 000 vojáků - 9918/4960 děl a minometů - 463/330 tanků a samohybných děl - 1283/680 bojových letounů -17,5/2 vyřazených nepřátelských divizí

Moravskoostravská (10. 3.–5. 5. 1945)

31/11 divizí - 259 000/150 000 vojáků - 3080/1500 děl a minometů -184/100 tanků a samohybných děl - 416/120 bojových letounů - 8/2 vyřazených nepřátelských divizí

Bratislavsko-brněnská (25. 3.–5. 5. 1945)

42/11 divizí - 352 300/200 000 vojáků - 6160/1800 děl a minometů - 246/120 tanků a samohybných děl - 637/150 bojových letounů - 9/0 vyřazených nepřátelských divizí

Pražská (6.–11. 5. 1945)

180/80 divizí - 2 028 054/900 000 vojáků - 30 452/9700 děl a minometů 1960/2200 tanků a samohybných děl - 3014/1000\*\*\* bojových letounů - 0/80 vyřazených nepřátelských divizí

\*V čitateli jsou uvedena sovětská a spojenecká vojska, ve jmenovateli nepřátelská.

\*\*V čitateli je uveden počet rozdrčených, ve jmenovateli zničených a zajatých divizí, přičemž dvě brigády jsou počítány jako jedna divize. Celkem sovětská, československá, polská a rumunská vojska rozdrtila na území Československa 51 divizí a 89 zničila a zajala.

\*\*\*Z toho sovětská vojska 1 770 637 osob, 29 528 děl a minometů, 1775 tanků a samohybných děl a 2942 bojových letounů, 1. čs. armádní sbor 48 400 osob, 338 děl a minometů, 16 tanků a 72 bojové letouny 1. čs. smíšené letecké divize, 2. armáda Polského vojska 69 522 osob, 1058 děl a minometů a 163 tanků a samohybných děl a 1. a 4. rumunská armáda 139 495 osob, 1567 děl a minometů a šest tanků.



Daniel Baret 26. října 2016 • 13:10

## [Snímky, které šokovaly svět: Nelidské zacházení se Židy při pogromech v ukrajinském Lvově](#)

**Podíl Koněvova 1. ukrajinského frontu na pražské operaci**

Střelecké divize 71

Jezdecké divize 3

Mechanizované sbory 4

Tankové sbory 5

Samostatné tankové brigády 3

Brigády samohybného dělostřelectva 3

Celkový počet vojáků 806 400

Celkové ztráty na lidech 23 383\*

Z toho trvalé 6384

zdravotnické 16 999

Průměrné denní 3897

\*To bylo zdaleka nejvíc ze všech tří ukrajinských frontů účastnících se pražské strategické útočné operace. Koněvovu sochu můžeme tedy bez kádrování maršála brát jako poctu jeho vojákům, kteří u nás prolévali krev.

### **Celkové ztráty sovětských vojsk a jejich spojenců v pěti operacích na území Československa**

#### Východokarpatská

126 211+5699 vojáků 1. čs. armádního sboru - 962 děl a minometů - 478 tanků a samohybných děl - 192 bojových letounů

#### Západokarpatská

78 988+11 974 vojáků 1. a 4. rumunské armády - 753 děl a minometů - 359 tanků a samohybných děl - 94 bojových letounů

#### Moravskoostravská

112 621 vojáků

#### Bratislavsko-brněnská

79 596 vojáků

#### Pražská

49 348+533 čs., 887 polských a 1730 rumunských vojáků - 1006 děl a minometů - 373 tanků a samohybných děl - 80 bojových letounů

### **Válečná kořist sovětských vojsk v operacích na území Československa**

Operace	Děla a minomety	Tanky a samohybná děla	Letouny
Východokarpatská	912	41	—
Východoslovenská	1519	131	77

Západokarpatská	2622	516	75
Moravskoostravská	1306	266	296
Bratislavsko-brněnská	2220	435	330
Pražská	9500	1800	1100

CELKEM 18 079 3189 1878

Do zajetí padlo 1,2 miliónu nepřátelských vojáků, nejvíce (859 400) během pražské operace, kdy vstoupila v platnost bezpodmínečná kapitulace nacistického Německa.

## Na Rumuny pořád zapomínáme

Předlistopadové projevy vděčnosti Rudé armádě postupně vystřídal zdůrazňování podílu Američanů, což je sice v pořádku, ale nesmí chybět smysl pro vyváženost. A to je hlavní slabina našeho oslavování. Zatímco totiž víme, kam dojel (případně byl by býval dojel, kdyby ...) pomalu každý americký džíp, obchází se téměř mlčením nebo jen velice skromně je zmiňováno nasazení třetí síly – Rumunů.



JAROSLAV ŠAJTAR 23. srpna 2019 • 14:36



## **Převrat v Rumunsku: Proč Rumuni převlékli kabát a postavili se proti nacistickému ...**

Je to přitom do očí bijící nespravedlnost, protože na československém území bojovala rumunská vojska v sestavě 2. ukrajinského frontu maršála R. J. Malinovského od 18. prosince 1944 až do 12. května 1945. Abychom si učinili představu o jejich početnosti, uveďme, že se jednalo o 4. a 1. armádu, úhrnem sedmnáct divizí, 1. letecký sbor generála eskadry T. Burduloia (249 bojových letounů) a 2. tankový pluk (79 tanků). Připočteme-li speciální útvary a týlové jednotky, dosáhl celkový počet rumunských vojáků na našem teritoriu úctyhodných 248 430 osob, což je staví na druhé místo po Rudé armádě.

Jako první rumunský útvar vstoupil na slovenské území 90. pěší pluk, jenž 18. prosince 1944 osvobodil obec Buzicu. V únoru a březnu následujícího roku připadl Rumunům nevděčný úkol svádět urputné boje ve Slovenském rudohoří a v Nízkých Tatrách. O jejich tíži vypovídá skutečnost, že rumunská 1. armáda v nich ztratila 15 825 mužů, tedy skoro čtvrtinu stavu.

Situaci našich balkánských osvoboditelů komplikoval nedostatek těžké výzbroje, jež sovětské velení nijak nespěchalo kompenzovat. Jelikož nešetřilo ani vlastní pěchotu, je jasné, že tím méně si dělalo starosti s těžkými ztrátami svého nového a nedobrovolného spojence.

## **S rusko-rumunskou družbou to nebyla žádná sláva**

Ruští historici píší, že během západokarpatské strategické útočné operace se upevnilo přátelství sovětských, rumunských a československých vojáků bojujících bok po boku. Jenže tak jednoznačně situace nevypadala. I poté, co rumunská armáda změnila dres, zůstával totiž její důstojnický sbor bytostně antikomunisticky, protisovětsky, antisemitsky a protirusky naladěný, což neuniklo Smerši – sovětské kontrarozvědce. Třetího března 1945 zatkla přímo v Malinovského hlavním stanu sborového generála Gheorgheho Avrameska, bývalého velitele 4. armády, téhož dne jmenovaného ministrem války. Nařkli ho z proněmeckých postojů a poslali na Sibiř, kde téhož roku zemřel.

O něco lépe dopadl další osvoboditel Československa – sborový generál Nicolae Dăscălescu, rovněž velitel 4. armády, podřízenými velmi oblíbený a přezdívaný „generál-voják“. V červnu 1946 ho zatkli, v listopadu 1948 postavili před soud a obvinili z válečných zločinů. Soud ho sice osvobodil, ale v roce 1951 ho znovu zatkli a tentokrát obžalovali ze „zemědělské sabotáže“ (patrně nesouhlasil s násilnou kolektivizací) a uvěznili. Pátého října 1955 byl propuštěn. Zemřel 28. září 1969 v pětadesáti letech. Že by mu u nás postavili pomník jako Koněvovi či Pattonovi, zajisté nehrozí. Aspoň ho nikdo nebude hanobit.



JAROSLAV ŠAJTAR 18. srpna 2014 • 10:15

## [Pařížské povstání: Hitler chtěl při ústupu vypálit celou Paříž, německý generál se vzepřel](#)

### **Rumuni ani dnes naše média nepřitahují**

V průběhu československého tažení osvobodily rumunské jednotky 1722 obcí, z toho 31 měst, a zajaly 20 478 nepřátelských vojáků. V pásmu 4. armády její příslušníci našli a pohřbili jen 2325 mrtvých nepřátel, z čehož lze soudit, že rumunské ztráty v úhrnné výši 66 495 osob, z nichž polovina připadla na mrtvé a nezvěstné (podle jiných údajů „jen“ 55 000 padlých, raněných a nezvěstných), několikanásobně převýšily protivníkovy. Kromě nedostatečné výbavy se na nich podepsaly drsné klimatické podmínky zejména ve slovenských horách a také vysoký počet dezercí.

Pouze na čestném pohřebišti ve Zvolenu spí svůj věčný sen 10 504 Rumuni a 1501 spočívá na Ústředním hřbitově v Brně. Rumuni svými ztrátami při osvobozování Československa zaujali druhé místo po sovětských ozbrojených silách. Československé řády a vyznamenání obdrželo 5559 rumunských vojáků.

Při oslavách výročí konce druhé světové války se v televizních zprávách věnuje pozornost pozvání veteránů, případně jejich rodinných příslušníků, na vzpomínkové akce. Slyšeli jste však někdy v těchto zprávách byť jen zmínku, že by nějaká rodina

pozvala Rumuna? Mají prostě smůlu – nejsou mediálně tak vděční jako Američané, takže jejich připomínkou se žádný politik nezviditelní. Že to je na štíru s historickými reáliemi, u nás přece nikoho nermoutí.

## Na scénu přicházejí Američané

V 09.55 h 18. dubna 1945 vstoupil na české území jako první americký útvar 358. pěší pluk 90. divize. Téhož dne Američané osvobodili pohraniční město Hranice. Dva dny nato vnikli do Aše, kde je nemile překvapilo nepřátelské chování místního obyvatelstva, což se záhy vysvětlilo tím, že šlo o sudetské Němce, kteří v Američanech pochopitelně neviděli osvoboditele, nýbrž okupanty. Pěťadvacátého dubna 97. pěší divize dobyla Cheb. Zaplatila za to 46 padlými a 150 raněnými, kdežto Němci jen v úseku 387. pěšího pluku 142 mrtvými, 184 raněnými a 1474 zajatými.



JAROSLAV ŠAJTAR 29. srpna 2019 • 15:25

## [Před 75 lety vypuklo Slovenské národní povstání, největší protifašistické vystoupení ...](#)

V následujících dnech během bojů menšího rozsahu Američané zajišťovali horské přechody do českého vnitrozemí v pásmu Českého lesa a Šumavy. Počátkem května v rámci druhé fáze tažení na našem území XII. sbor osvobozoval jižní Čechy a V.

západní. Příímý útok započal 5. května a již první den se Američané zmocnili Domažlic, Kdyně, Tachova a Klatov, následujícího dne Horažďovic, Strakonice, Písku, Mariánských Lázní a Plzně. Pattonova 3. armáda ukončila svou vítěznou kampaň 7. května osvobozením Sokolova, Lokte, Horního Slavkova, Rokycan a dosažením demarkační čáry. V 09.30 h téhož dne po německé kapitulaci v Remeši zastavila bojovou činnost. Američanům stejně jako vojákům belgického 17. střeleckého praporu, bojujícího v sestavě 3. armády, se dostalo nadšeného přijetí. Lidé je hostili pivem, Američané na oplátku rozdávali cigarety, čokoládu, konzervy a silonové punčochy a získali si obdiv svým dokonalým vybavením a zásobováním.

Bojů na území západních a jihozápadních Čech se v závěrečném období druhé světové války v Evropě zúčastnilo přes 150 000 amerických vojáků (skoro o sto tisíc méně než Rumunů) ve čtyřech pěších a dvou obrněných divizích. Závěrečná zpráva Armádní bojové ztráty a nebojová úmrtí ve druhé světové válce, vydaná roku 1953 a zahrnující období od 7. prosince 1941 do 31. prosince 1946, vyčíslila bojové ztráty americké armády v Československu na 1230 osob (351 bojových úmrtí, 408 raněných, 377 zajatých a 94 nezvěstní), z nich 533 v pozemní armádě (116 bojových úmrtí, 353 ranění, 53 zajatí a 11 nezvěstných) a mnohem víc – 697, z toho 235 bojových úmrtí, 55 raněných, 324 zajatí a 83 nezvěstní – v armádním letectvu. Ztráty při leteckých operacích však přímo nesouvisely s vlastním osvobozeným tažením, a navíc podle leteckého historika Jiřího Rajlichy byly mnohem vyšší – celkem 769 osob a 123 letouny. Celkové a podrobně rozvržené ztráty Němců způsobené Američany během devatenáctidenního osvobozování západních a jihozápadních Čech na jaře 1945 nejsou známy, nepochybně však značně převyšovaly americké.

## Vlasovci si chtěli zlepšit pozici

V nejkritičtější chvíli Pražského povstání, jež spontánně vypuklo 5. května 1945, zasáhla ve prospěch esesáky zle tísněných povstalců 1. divize Ruské osvobozené armády (ROA) pod velením generálmajora Buňačenko. Bránila linii Smíchov–Jinonice–Košíře–Bílá Hora–Motol, vyřadila některé německé opěrné body, včetně tak důležitého objektu, jaký představovala ruzyňská kasárna a letiště. Menší jednotky vlasovců vypomáhaly na Pankráci, v Braníku a ve Strašnicích. Česká národní rada však z politických důvodů nepřistoupila na žádné politické úmluvy s vlasovci, které tehdy i západní Spojenci pokládali za vlastizrádce. Bylo jasné, že Ruská osvobozená armáda pomocí Pražskému povstání podnikla poslední zoufalý krok, jak se alespoň částečně očistit od své spolupráce s Němci. Její příslušníci dobře věděli, co je v sovětském zajetí čeká, a osud čelných představitelů Vlasovova hnutí i mnohých řadových příslušníků ROA potvrdil, že se nemýlili.



Vladimír Mertlík 9. září 2019 • 12:04

## **Drzost komoušů opravdu nezná mezí a obskurní sestavička fanklubu sochy maršála Koněva**

Svou pomoc Pražskému povstání vlasovci zaplatili ztrátou zhruba 900 vojáků, z nichž třetina přišla o život. Zajatce pak čekal v lepším případě gulag, v horším kulka nebo šibenice.

### **Ani Poláci u nás nechyběli**

Náš výčet byl nebyl úplný, kdybychom opomenuli účast 2. polské armády pod velením divizního generála Karola Świerczewského, podílející se v rámci 1. ukrajinského frontu na poslední útočné operaci Rudé armády v Evropě za druhé světové války – na pražské operaci.

Druhou armádu Polského vojska tvořilo pět pěších divizí, přidělený 1. tankový sbor, 16. tanková brigáda, 5. pluk těžkých tanků, 28. pluk těžkého dělostřelectva a 2. dělostřelecká divize. Udeřila 7. května 1945, následujícího dne vstoupila na naše území, kde po bojích v Lužici její 8. pěší divize osvobodila obce Severní a Lobendava ve Šluknovském výběžku. Do 10. května, kdy už druhá světová válka na našem území téměř skončila, postoupila na čaru Benešov nad Ploučnicí–Ústěk–Liběchov. V poledne téhož dne vjel 1. tankový sbor generála J. Kimbara do Mělníka. Úhrnné ztráty polské 2. armády v pražské operaci činily 1302 padlé, raněné a nezvěstné, tedy mnohem víc, než uvádějí výše přetištěné sovětské/ruské údaje.

Z výše uvedených statistik jasně vyplývá, kdo při osvobození Československa bojoval nejdéle, nasadil největší síly, způsobil nepříteli nejtěžší ztráty a sám také největší ztráty utrpěl. Pomalování Koněvovy sochy červenou barvou ani její alibistické zakrývání plachtou na tom nic nezmění.

***Osobě maršála Koněva se budeme věnovat v příštím čísle tištěného Reflexu. To, stejně jako jakékoli jiné číslo našeho časopisu od roku 2014 – včetně speciálů – [si můžete koupit v našem Ikiosku >>>](#)***